

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 din za inostranstvo 80 din. Član sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davok posebe. Pošt. šek. rač. 11.153. Telefon 4586

Apel na narodne poslance

Predlog proračuna in finančnega zakona za leto 1939./40. je po temeljiti proučitvi v finančnem odboru predložen narodni skupščini v razpravo in sprejetje. Včeraj se je začela razprava in narodna skupščina bo na osnovi predloženega poročila finančnega odbora sklepala o novih določilih proračuna in finančnega zakona. Za ta določila se državni uslužbenci zelo zanimamo. Prav ob pričetku proračunske razprave pa smatramo učitelji za umestno, ponovno naglasiti najbolj pereče probleme našega stanu, a obenem s posebnim apelom zainteresirati naše gg. narodne poslance za rešitev vitalnih vprašanj, ki zadevajo vse državno uradništvo, še posebej pa učiteljski stan. Pri tem se ne nameravamo spuščati v posamezne podrobnosti, pač pa hočemo naglasiti le težnje po rešitvi najnujnejšega.

Učiteljska stalnost je ono važno vprašanje, za katerega rešitev apeliramo in prosimo že leta in leta. Učitelj, in državni uradnik sploh, bi se mogel posvetiti svojim nalogam povsem in mnogo uspešneje nego doslej, le tedaj, če bi bil stalen na svojem službenem mestu. Vprašanje učiteljske stalnosti ni problem, ki bi zanimal samo naš stan, pač pa je to splošen problem državno prosvetne politike. Delo za obči dvig kulturne ravni naše vasi, zbiranje narodnih moči za kulturne, gospodarske in socialne akcije in splošnega prizadevanja za pomoč našemu kmetu si ne moremo misliti brez potrebnega miru, brez poglavljanja v razmere, brez proučevanja in spoznavanja teh razmer. Vse to delo pa je brez stalnosti neizvedljivo. Stalne spremembe in premetitve učiteljskega položaja škodujejo direktno šoli in narodu. Komur je do tega, da se raven našega šolstva in splošne narodne izobrazbe stalno dviga, ta se bo zavzemal za učiteljsko stalnost, ker se zaveda, da nestalnost in nesigurnost v službi ovirata vsako akcijo in resno delo.

Drugo vprašanje, ki ne teži samo učiteljskemu, marveč vse državne nameščence, je vprašanje **zboljšanja našega gmotnega položaja**. V neštetihih sklepih, resolucijah in spomenicah smo že utemeljeno dokazali, da so v zadnjih letih padli dohodki vseh javnih nameščenec pod eksistenčni minimum, in da je zvišanje plač nujno potrebno.

Iz splošnega indeksa cen je povsem jasno razvidno, da se te od meseca julija 1936, stalno dvigajo. Vsi javni uslužbenci so s tem porastom toliko bolj prizadeti, ker so se cene od srede leta 1937. dvigale skoro v navpični črti. To pa postaja za nas naravnost usodno in z vso zaskrbljenostjo se moramo vprašati, kam to vodi? Sedanji dohodki učiteljskega in tudi ostalih državnih uslužbencev se kretajo izpod eksistenčnega minimuma. Skrajni čas je, da se uredba o osebnih in rodbinskih doliadah državnih uslužbencev in upokojencev z dne 24. oktobra 1935. dopolni z novimi določili, kakor jih vsebuje predlog JUU za finančni zakon za l. 1939./40., ali se na kak drug način zvišajo naši prejemki.

V ureditvi gmotnega vprašanja za učiteljsko je vsebovana tudi zahteva po popolnih draginskih dokladah poročenih učiteljic. Ko že naglašamo potrebo izboljšanja gmotnega vprašanja, omenjamo, da smo v našem glasilu v številnih člankih dokazali, kako zelo je padla kupna moč državnega uradništva, dokazali tudi, kako zelo je bila pri redukciji prizadeta ravno družina. Ponovno pa podčrtavamo dejstvo, da od sredine leta 1936. cene vsem življenjskim potrebščinam stalno naraščajo, da so narasle že nad 30 %, nekaterim potrebščinam tudi do 40 %. Zato je pomoč nujna, zato je izboljšanje našega gmotnega položaja potrebno in utemeljeno.

Še eno vprašanje je, ki ga moramo postaviti v okvir svojih najvažnejših zahtev — in to **celibat učiteljic**. V predlogih, ki jih je naše združenje oddalo na merodajno mesto, je izražena tudi zahteva, naj se ukine odstavek 8, § 33. finančnega zakona, s katerim je bil dopolnjen § 93. a zakona o ljudskih šolah od leta 1929.

Uzakonitev celibata omejuje učiteljicam pravico, ki je z ustavo zagotovljena vsem državljanom, onemogoča jim, da si svobodno izbirajo moža. In celibat je bil uveden edino le za učiteljice!

Uspeh, ki so ga menda nekateri pričakovali od te določbe je izostal. V poldrugem letu je v Sloveniji podalo ostavko samo 11 učiteljic, ki zaradi poroke po uveljavljenju celibata niso mogle ostati še nadalje v učiteljski službi. — Toda ne glede na ta »uspeh« — moramo naglasiti, da se s to določbo učiteljica odстранjuje od poklica, ki si mu je vsa posvetila, ki je zanj kot prirojena. Tudi moralne posledice tako enostranske določbe, veljavnih samo za učiteljice, ki jih prav materinstvo še bolj usposablja za poklic, ne morejo biti tako lepe, da bi jih kazalo s takimi določbami pospeševati. Zato predvsem opravičeno pričakujemo, da bo delni celibat za učiteljice ukinjen.

Prosvetni minister g. Stevan Čirić je sprejel predstavnike JUU

Komunike Jugoslovenskega učiteljskega združenja

Gosp. Stevan Čirić, prosvetni minister, je sprejel 22. februarja ob 12. uri v svojem kabinetu predstavnike Jugoslovenskega učiteljskega združenja g. Ivana Dimnika, predsednika, in Stjepana Kranjčevića, podpredsednika JUU. Razgovor je trajal 1 uro. Predstavnika JUU sta g. prosvetnemu ministru iznesla vsa aktualna vprašanja, ki interesirajo učiteljice in učitelje in ki so splošnega narodnega značaja. Posebej sta podčrtala ona vprašanja, ki se nanašajo na učiteljstvo samo in njegovo organizacijo.

G. minister je z velikim interesom sledil izvajanjem učiteljskih predstavnikov, pogosto je želel podrobne informacije in je pokazal vso dobro voljo za ureditev prilik in odnoša-

jev. Naglasil je, da ima namero, po sprejemu proračuna konkretno razpravljati z učiteljskimi predstavniki o poedinih vprašanjih. Zastopnika JUU sta predala g. ministru prosvete posebno predstavo, ki vsebuje vsa aktualna in nujna vprašanja, ki ne prenesejo nobene odlašanja.

Prosvetni minister g. Stevan Čirić je izjavil: »Hočem z isto dobro voljo kakor nekoč v resoru prosvet. ministrstva delovati na to, da se realizirajo vse upravičene zahteve učiteljev v korist šole, narodne prosvete in učiteljskega stanu.

Predsednik JUU:
Ivan Dimnik s. r.

Tajnik:
Milinko Lazić s. r.

Rešite nas draginje!

Pomemben klic ob sprejemanju državnega proračuna

Ali se bo z novim proračunom izboljšal položaj uradništva, še ne vemo. Iz splošne situacije je razvidno, da ni treba kdo ve česa pričakovati. Gotovo je, da kriza tudi v Jugoslaviji še vedno traja. Menda so bile razne izjave o velikem izboljšanju našega gospodarskega položaja bolj političnega značaja. V potrditev tega dejstva ni treba še posebej naglašati, da so ravno v dobi takšnih političnih izjav rasle cene kmetiskim pridelkom in industrijskim izdelkom in da se je draginja v našo škodo občutno dvigala. Prizadela je kmete, delavce, obrtnike in druge »nižje« sloje, z nami vred. Draginja je pojav neizdravljivega razmerja, in ne bilo bi najtežje zaustaviti jo, posebno ne v pretežno poljedelski državi, državi, ki je tudi zelo bogata na surovinah. Dasi je mnogo jugoslovanske (in slovenske) zemlje pasivne, imamo zopet predele, ki rode za vso državo zadosti kruha. Ni tedaj prav nikakega razloga, da bi kdor koli v naši državi trpel pomanjkanje, še najmanj naš delovni človek. — Tudi ni razumljivo zakaj se mora jugoslovanski javni nameščenec le s težavo prerivati skozi življenje, ne vedoči, kako bi se rešil velikih dolgov, ki groze kakor Damoklejev meč, da ga v pripravnem trenutku uničijo.

Pojav draginje glavnih živil in manufakture je povzročil v vseh vrstah javnih nameščenec živahno gibanje za povišanje plač, kajti procentualno je razmerje med dohodki in izdatki nenaravno. Znanе so številne vloge organizacij javnih in zasebnih nameščenec na merodajne kroge — toda, žal, za zvišanje plač ni nikoli bilo na razpolago potrebnih kreditov. Uradnik dobro ve, da so nad domovino težki časi in gotovo v svoji duši vsakdo z največjo ljubeznijo do države želi, da ima država najboljšje pogoje za svoj razvoj in dvig. Žrtve, predvsem gmotne žrtve, ki jih je uradništvo ob vsaki priliki ob obžudovanja vrednim razumevanjem polagalo na oltar domovine, so vredne, da priskoči država na pomoč svojim

uslužbencem v času, ko draginja prehudo pritiska nanje, da merodajni činitelji z vso svojo avtoriteto pritisnejo na draginjo in da v svojem interesu, v interesu celokupnega naroda napovedo draginji in nje povzročiteljem neizprosno boj.

Nikjer ne bosta imeli država in vlada toliko pristašev, kakor v tej borbi, ki je življenjsko nujna in pravična. Država mora s celokupno zakonodajo in z vso moralno silo zaščititi malega človeka, ki živi tako rekoč iz rok v usta, da bo tudi mali državljani čutili, da v borbi proti neznosnemu gmotnemu izkoriščanju ni sam in da ima močno oporo. Razen ostalega malega človeka bo z zmago nad draginjo dosegel najvažnejše uspehe državni nastavljenec.

Glavne življenjske potrebščine, moka, slakod, mašt, se morajo nemudoma poceniti. V to svrhu naj se vnese v finančni zakon poseben amandma, ki bodi podlaga borbi za nižje cene poljedelskih in manufakturnih produktov. S trenutkom, ko bomo na tem polju dosegli uspeh, da bo moki cena za polovico padla, sladkorju za tri četrtine, in znatno tudi drugim potrebščinam, je verjetno, da bomo s sedanjimi plačili čisto zadovoljni. Ker ves smisel naše borbe ni v tem, da bi kupičili dobrine, ki jih molj in rja pokončata, temveč v dejstvu, da živimo človeku dostojno življenje v potrebni zmernosti, da odplačujemo po potrebi svoje dolgovе, če tega ne, pa vsaj ne delamo novih. Na ta način bi izginila iz naših družin moreča skrb, ki dela iz staršev prazgodnje starce, iz otrok pa slabo hranjene, nezadovoljne, nevarne, ničesar ljubeče pesimiste.

Kakor rečeno, je verjetno, da bomo ostali s plačili pri starem. Za danes trkamo na vrata vseh merodajnih krogov s pozivom, naj poslušajo naš glas in naj v predstoječi razpravi o državnem proračunu poleg ostalih, načno in rešijo tudi to vprašanje!

Namen in uspehi celibata

Uredbo o celibatu so na merodajnih mestih utemeljevali tudi s tem, da so učiteljice, ki so se poročile z neučitelji, poiskale vsa mogoča pota v dosego premetitve v službeni kraj moža. Angažirale so narodne poslance, intervenirali so strici in kumi, a če to ni pomagalo, so — zbolele. Pred poroko čvrste in zdrave so v momentu, ko so se poročile, poslane zdravniško izpričevalo, da so nevarno bolne. Celibat naj bi bil ono sredstvo, ki bi napravilo konec takim razmeram, in s to utemeljitvijo so nekateri člani bivše vlade trdno vztrajali proti ukinitvi celibata. Prav tako se je izrazil bivši predsednik vlade g. Stojadinović, da o ukinjenju celibata ni niti govora.

Premetivost potom intervencij so zlo, proti kateremu se naša organizacija dosledno bori. Neštetokrat je poudarjala svojo zahtevo, naj se oddajajo učiteljska mesta le potom razpisov. Tako bi bilo največ možnosti, da dobe posamezne kraje najbolj upravičeni prosilci. Niso pa krive poročene učiteljice, da so se začela oddajati mesta brez razpisa in da so

zaradi tega začeli mnogi, ne samo poročene učiteljice, iskati pota z intervencijami, da so prišli v kraj, kamor so želeli. Ker so intervencije imele uspeh, se je zlo širilo. Tudi s celibatom ne bo odpravljeno. Kakor hitro pa se ne bo več upoštevalo vmešavanje nepoklicanih ljudi in se bo točno izvajal pravilen način učiteljskih premetitev, bo nastal red in bo konec vsakršnih intervencij: onih, ki so se vršile po želji posameznikov, in onih, ki so jih narekovali zlonamerni nagibi nasprotnikov prizadetih učiteljev in učiteljic.

Dokaj čudna se nam zdi zadeva z zdravniškimi izpričevanji, ki baje pričajo o nevarnih boleznih zdravih učiteljic. Oblastvom vendar ni težko, da v dvomljivih primerih ugotove resnično zdravstveno stanje prizadetih oseb.

Uspeh, ki ga je pokazal celibat v pogledu izpraznitve službenih mest, je sledeče: V dravski banovini je v poldrugem letu podalo ostavko zaradi poroke z neučitelji vsega skupaj 11 učiteljic. Tudi v primeru, da bi bilo to število večje, ne bi pomenilo nikake pridobitve za brezposelne tovariše in tovarišice, ker praznih učiteljskih mest v naši banovini po uradnih podatkih zasedanja banskega sveta je danes toliko, kakor je brezposelnih učiteljev in učiteljic. Z upokojitvijo učiteljskega polno službeno dobo pa bo število praznih mest v najkrajšem času še naraslo. — Čemu je torej potreben celibat in v čem bi bile njegove vsaj deloma upravičene utemeljitve?

Znano nam je, da je tudi Osrednji urad za zavarovanje delavcev pred nedavnim časom predložil takratnemu ministru za socialno politiko g. Cvetkoviču uredbo, po kateri bi morale vse uradnice te ustanove pustiti službo, ako bi se poročile. Ko je zaradi tega

VSEBINA:

Apel na narodne poslance.
 Prosvetni minister g. Stevan Čirić je sprejel predstavnike JUU.
 Rešite nas draginje.
 Namen in uspehi celibata.
 Učiteljica, kje je tvoje mesto?
 Zenino plačilo.
 Naše šolstvo in prosveta.
 † Juru Tomažiču v spomin.
 † Franjo Sevnik.
 † Miroslav Valjak.
 UČITELJSKI POKRET: Zadruga Pedagoški tisk.
 LISTEK: Živce-meter.
 Splošne vesti. — Kaj vse pišejo. — Naša gospodarska organizacija. — Učiteljska tiskarna. — Mladinska matica. — Učiteljski pevski zbor. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

intervenirala deputacija Ženskih pokretov pri g. ministru, je dobila odločen odgovor, da take uredbe ne bi nikdar podpisal.

Pričakujemo, da bo tudi učiteljicam popravljena krivica, ki jim jo je prizadejala uredba o celibatu, saj ni v skladu ne s pisanimi zakoni, ne z življenjem. Pričakovanih uspehov ni, ostala je samo škoda, ki jo je treba čimprej popraviti.

K. L.

Učiteljica, kje je tvoje mesto?

Na zborovanju nekega sreskega društva je bilo na programu zanimivo in potrebno predavanje o pomoči s strani učiteljskega pri kmetijsko-pospeševalnem delu na vasi. Predavanje naj bi razjasnilo in pokazalo učiteljstvu, kako si kmetijski referenti zamišljajo in želijo to pomoč. V tem pogledu predavanju ni bilo kaj oporekati. Toda vsebovalo je nekaj misli, s katerimi se ne morem strinjati in zagotovo vem, da tudi večina učiteljskega ne. Priznava n. pr. upravičenost zahteve, ki jo je postavila Kmetijska zbornica, da se naj na učiteljišče sprejemajo le moški, ker ženske — kratko rečeno — ne pridejo v poštev pri kmetijskem pospeševalnem delu. Dalje pravi, da bi se naj na učiteljiših uvedel pouk v kmetijstvu na širši osnovi in da bi naj na učiteljišča sprejemali predvsem kmečke sinove. Vse te zahteve so v zvezi z mnogimi problemi — o nekaterih je bilo že nekaj člankov v »Uč. tov.«. Danes me predvsem zanima prva zahteva, ki se ne tiče le učiteljic, nego učiteljskega sploh.

Zahteva, da naj se učiteljišča zapirajo dekletom, je krivična v prvi vrsti radi tega, ker je učiteljski poklic že po svoji naravi ženi blizu. Ni slučajno, da je učiteljski poklic med prvimi sprejel žene med svoje pripadnike. To je iz čisto psiholoških razlogov jasno in razumljivo. Tudi neizobraženi, preprosti ženi pripade že v rodbini naloga vzgojiteljice in prav te so mnogokrat čisto nagnosno boljše matere nego polizobražene žene. Ne le v predšolski dobi, nego tudi pozneje ima mati največji vzgojni vpliv na otroka. Še bolj je torej razumljivo, da si izbere za svoj življenjski delokrog vzgojo in pouk otrok tudi žena, ki ne računa na lastno družinsko srečo, ker pač najde izpolnitev svoje naravne želje po materinstvu in duhovnem materinstvu. Delati ji oviro na tej poti se pravi, ovirati jo pri izvrševanju njenega prirodnega poklica. Po drugi strani pa s tem dajemo otrokom enostransko vzgojo, ki jo uživajo po možu-učitelju. Dognali so že slabe posledice enostranske vzgoje pa bodisi samo po možu ali samo po ženi. Toda če imajo dečki pravico do vzgojitelja, imajo deklice prav tako in še bolj pravico do vzgojiteljice, še bolj radi tega, ker more le vzgojiteljica, t. j. ženska razumeti težave dekliške pubertetne dobe, ki pade že v zgodnja leta ljudske šole, medtem ko nastopi pri dečkih pozneje. Če torej po eni strani poudarjamo ženi nasproti njene naravne naloge kot matere, to pomeni kot vzgojiteljice, negovalke, vodnice, nikakor ne moremo dopustiti, da bi smatrali učiteljski poklic kot moški.

In zakaj hočejo iz učiteljskega poklica izriniti ženo, oziroma ga nekako rezervirati za moža. Iz razloga, da žena-učiteljica ne more nuditi pomoči kmetijskim strokovnjakom pri njihovem delu za pospeševanje kmetijskega gospodarstva. Mislim, da kmetijski strokovnjaki napačno pojmujejo učiteljevo delo in njegove naloge med ljudstvom. —

Če vzamemo učiteljski poklic idealno in širokogrudno in se zavemo vseh nalog, ki jih je sprejel v izvrševanje bodoči učitelj, moramo seveda upoštevati tudi učiteljevo izvenšolsko delo, t. j. delo za odrasle in z odraslimi, delo za kulturno in gospodarsko povzdigo vasi, za izboljšanje socialnih prilik. Mnenja sem, da se je v vprašanju izvenšolskega dela mnogo grešilo in se še greši nasproti učiteljstvu. Ne smemo izgubiti izpred oči, da je učiteljevo mesto predvsem v šoli, to se pravi, da se se-

KONFEKCIJA PAULIN

LJUBLJANA
ŠELENBURGOVA ULICA 1

nudi največjo izbiro damskih plaščev, kostumov in oblek
Aktivnim učiteljicam tudi na ugodno obročno plačilo

veda zanima tudi za vse probleme vasi, ki vplivajo na šolsko delo in so kakorkoli s šolo v zvezi. Toda ne pozabimo, da je učitelj v prvi vrsti res učitelj, to je pedagog, psiholog, če hočete tudi psihoterapeut, v drugi vrsti sociolog, umetnik, kmetijski in gospodarski strokovnjak in kar je še izvenšolskega zanimanja današnjega učitelja. Če učitelj torej stori v šoli svojo polno dolžnost, mu nihče nima niti pravice zameriti, če v izvenšolskem pa bodisi tudi samo organizatoričnem delu odpove. Zatorej nikakor ne bi bilo dobro, da bi učitelju predpisovali, katere vrste izvenšolskemu delu naj se posveti, oziroma celo samo kmetijskemu delovanju priznavati vso veljavo. S tem v zvezi je tudi odklanjati zahtevo po kmetijski preusmeritvi naših učiteljskih. Učiteljske vzgaja ljudi, ki bodo šli med vse plasti našega naroda, kjer bodo naleteli na razne probleme, ne le na gospodarske, proti katerim mora najti pravo razmerje in zanimanje, podlago za to mora dobiti na učiteljsku, da se vsaj sam v tej smeri dalje izobražuje, če mu že šola tega ne more dati v dovršenosti in izdelanosti zaradi preobširne snovi in kratkega časa. Učitelj se mora torej pripraviti na to, da bo predvsem kulturni voditelj, duhovni vodja, ne pa kmetijski strokovnjak. Zato tudi nihče ne sme in ne more zahtevati, da se mora udeleževati predvsem v kmetijskih organizacijah.

S tem, da torej odklanjamo zahtevo, naj bo učitelj glavna pomoč kmetijskim referentom, torej tudi nima več podlage prepoved sprejemanja deklet na učiteljska. Za to so pa še močnejši razlogi.

Je že tako, da človeštvo in torej tudi vaša zajednica sestoji iz dveh delov, t. j. moški in ženski del. Če vzamemo, da je učitelj dolžan zaradi svoje kulturne misije dati svoje zmožnosti tudi zunaj šolskih zidov v službo vaše skupnosti, v službo vsestranskega napredku vasi, bo to njegovo delo kljub še taki vsestranosti obsegalo pretežno en del, t. j. recimo kmetijsko-gospodarski del ali bolj široko — moški del. Obstaja pa še drugi del, t. j. kmetijsko-gospodinjstvi del z vsemi problemi, ki se tičejo žene v splošnem in kmečke žene posebej. Ali mar mislite, da naša kmečka žena ni potrebna prosvete, ni potrebna kakršne koli pomoči, nasvetov, vodstva, ali pa mar mislite, da gospodinjstvo ni prav tako važen del kmetijskega gospodarstva v širšem pomenu? In ta del leži na ramah naši kmečki materi in ženi in da ta del ni manj važen, pove že pregovor — ne brez podlage, da žena podpira tri ogle pri hiši. Zatorej nikakor ne smemo dopustiti, da bi ta prav tako važni del ostal brez voditelja oz. voditeljice, brez svetovalca in izobražene pomoči, ki ji jo more nuditi le žena in to učiteljica.

G. J.

Ženino plačilo

V 26. šte. 1. »Učiteljskega tovariša« je bil članek »O poslanstvu učiteljice žene in matere«, v 27. šte. pa »Še o ženi učiteljici.« Oba članka poudarjata, da je žena že po svoji naravi poklicana za učiteljsko-vzgojiteljski poklic, prav posebno še žena in mati učiteljica, ker prenaša izkustva iz domače v šolsko vzgojo. Nič čudnega ni, da se toliko ženske mladine odloči za učiteljski poklic. Dočim se delo neporočenih učiteljic ceni in uvaža, ne moremo tega reči o delu žene učiteljice. Podčrtati hočem namreč, da je plača nekako priznanje za delo. Nagrada je vedno (ali bi vsaj morala biti!) v nečem pravilnem razmerju s poklicnim udeleževanjem. Odgovorno, težko, enako naporno delo zahteva enako veliko plačilo oziroma odškodnino. Naši prejemki so tako razdeljeni, da prejema vse uradništvo enako »plačo in položajno doklado«, tudi poročene uradnice. Poleg tega prejemo še »draginjske doklade«. Dočim je »plača« vedno ista, se draginjske doklade vedno menjajo v skladu z »draginjno«. Vendar so sestavni del plače. V praktičnem življenju pa mislimo pod izrazom plače resnične prejemke, t. j. plačo v ožjem pomenu besede in draginjske doklade. Draginjskih doklad žena ne prejema.

Ogledimo si njene prejemke malo bliže! Pri prvem znižanju plač so bile sicer hudo prizadete, vendar jim je uredba pustila 1/3 draginjskih doklad v IX., VIII. in VII. pol. skupini. Znižanje draginjskih doklad se je tolmačilo s tem, da so pri skupnem gospodinjstvu izdatki manjši kakor pri ločenem gospodinjstvu in 2. da je število brezposelnega naraščaja toliko, da je znižanje iz socialnih razlogov nujno potrebno. Že večkrat je bilo napisano v našem listu, da ni hrana pri skupnem gospodinjstvu nič cenejša od hrane v menzi ali gostilni; drugi moramo pomisliti.

da mora imeti poročena učiteljica služkinjo ter se število članov poveča. Pri tem primeru zaposluje žena s svojo službo služkinjo ter omogoča zaposlitev osebe, ki bi bila sicer v breme socialnemu skrbstvu. S svojo plačo živi sama in služkinja. Če ima družina otroke, pomaga z njo vzdrževati in oskrbovati otroke, 3, 4, 5 ali še več družinskih članov živi z 1 in pol plače, ko še 2 celi plači ne zadostuje. Sicer pa se odmera plače ravna in se mora ravnavati edino po delu. Kako pride žena do tega, da ji določajo plačo po možu in ne po vestnem, marljivem in zasluženem delu? Kolikokrat sem slišal neko učiteljico, ki pravi, da prejema 800 din, njena samska tovarišica, ki je imela srečo v napredovanju, pa 1450 din. Opravljata pa enako delo!

Poglejmo si njene prejemke v računski luči. Naravno nam jih kaže spodnja tabela!

Ta tabela nam nazorno kaže, v koliki meri je bila in je prizadeta žena. Še najbolj čuti znižanje žena v najnižjih skupinah, ker je v materialnem pogledu na najslabšem. Prvič je poročena z vrstnikom, torej tudi nižjim uslužbenecem; drugi si mora v teh letih nabavljati pohištvo, posteljnino, obleko, kuhinjski pribor itd., ker si gradi dom. Od l. 1931. je izgubila žena 50 %, t. j. polovico svojih prejemkov, in sicer v IX. skupini 48 %, v V. pa 30 %, v primeri z neporočenimi tovarišicami ima za 22 % manjšo plačo ali povprečno 400 din mesečno manj, t. j. letno 5000 din.

Če vzamemo približno, da je vseh poročenih uradnic 10.000 v naši državi, bi znašala vrnitev draginjskih doklad 4.000.000 din mesečno ali 48.000.000 letno. Vse navedeno priča, da je edino pravično, da prejme žena za svoje delo zaslužen plačilo, t. j. enako plačo. Klic naših žen ne sme ostati brez odmeva, tudi one naj ne upajo zaman!

	L. 1931.				L. 1933. do 1935.				L. 1935. do 1939.				Manj od l. 1931.	
	Neporočene in poročene enako	Neporočene	Poročene približno	Manj	Neporočene	Poročene	Manj		Neporočene	Poročene	Manj			
	din	din	din	din	din	din	din	%	din	din	din	%	din	%
IX.	1675	1300	1000	300	1300	875	425	32	800	48				
VIII.	1980	1555	1200	355	1555	1130	425	26	850	33				
VII.	2310	1810	1500	310	1810	1410	400	22	900	39				
VI.	2710	2150	1800	350	2150	1800	350	16	950	35				
V.	3250	2550	2250	300	2550	2230	300	12	1000	31				
Povprečno	2413	1873	1550	323	1873	1489	397	22	990	37				

-a-

Živce-meter

V šoli sem se učil in zato tudi jaz danes učim otroke o termometru, barometru, kronometru ter jih seznanjam še z razvrstnimi drugimi metri.

Dandanes pa bi nujno potrebovali t. zv. živce-meter. To bi bila priprava, s katero bi si ljudje med seboj merili živce in lahko ugotovili, kdo izmed njih ima najbolj izrabljene. Ali se vam res ne zdi potrebna taka priprava? O, marsikdo je že o tem razmišljal. Izumitelj bi postal na mah slaven in zaslužil bi obenem Noblovo nagrado, ker bi ta stvar služila tudi ideji miru. Živce-metra bi se posluževali lahko družinski člani, da bi ugotavljali napetost živcev pri vsakdanjih prepirkih, poslanski kandidati in publika, ki posluša njihove politične govore.

Poleg vsega tega pa še strogi red, ki ga je na primer uvedel upravitelj. Zjutraj pred pričetkom pouka gosp. upravitelj postroji vse podrejene. Nežni spol pregleda, ako ima vse gumbce zapete do vratu, nato če imajo vsi osnažene čevlje. Večinoma je pri vseh vse v redu. Edino Jaka ima par napak, da se včasih po štirinajst dni ne obrije ali pa nosi s petimi volzji zavezan trak v čevljih.

Pa ne, da bi mislil kdo, da je tako zanikrni. Kaj še! Varčen je. Prihraniti si hoče denar pri razirnem milu, britvicah in trakovih; pa pride pri paragrafih navzkriž. Izgleda ni, da bi mogel še kje z uspehom varčevati, zato je pričel misliti na nov izum, kako bi skonstruiral živce-meter. Kajti dobro se zaveda, da

bi si ga vsaka šola prav gotovo nabavila, ker ga res najbolj potrebuje.

Zgodilo se je, da je zbolel tovariš. Stopil je pred komisijo in sledilo mu je tri mesece dopusta. Upravitelj je bil o tem uradno obveščen in ta je obvestil zbrane tovariše. Vsi obrazli so se čudno zresili, eden je postal daljši od drugega. Najbrž so vse njihove misli bile naenkrat pri bolnem tovarišu. Ali pa so slutili kaj drugega? Nekdo pokušalje, drugi si briše znojne kapljice, tretji prestavlja noge, končno pa le preseka molk najstarejši tovariš. Veste, tako vam povem, za istino, ko sem jaz nastopil službo, sem moral še takoj v začetku nadomestiti tovariša vse leto, ki je bil premeščen. Sedaj naj pa še kdo drug poizkusi. No, Jaka Pripravnik, kar ti prevzem, saj ti trije meseci bodo kmalu minili. In res, čas je hitro minil. Toda bolnemu tovarišu se stanje ni zboljšalo in zato mu je pripadlo zopet tri mesece dopusta.

Na vrsto je prišla tovarišica, ker Jaka Pripravnik je bil vseeno nekoliko usmiljenja vreden. Smolo ima že od nekdaj in ta smola se ga še vedno drži. Večkrat je že tovarišem pripovedoval o petem letniku, kako se je imel pri vojakih, kako se je počutil v gardi brezposelnih. Vsa ta leta so bila predpriprava za pripravniško službo. V teh letih si je Jaka tako okrepil živce, da je pričel misliti na žene. In res po par mesecih pripravniške službe se je oženil. Mislil si je, bom že shajal za silo, saj da država tudi za ženo nekaj cvenka. Toda smola, ljudje še vseh mesecev niso do konca našli in je že bil prirastek. Državna blagajna pa je med tem časom shajala in Jaka ni dobil ničesar več za svojo

Naše šolstvo in prosveta

(Nadaljevanje.)

Učenci

V začetku šolskega leta 1938/1939. je bilo v ljudskih šolah 185.776 otrok (93.752 učencev in 92.024 učenek), med temi v zavodih za defektne otroke 457 (284 dečkov in 173 deklic), v otroških vrtec 2360 (1161 dečkov in 1199 deklic), vseh skupaj torej 188.136 otrok. Od teh je Jugoslovanov 185.461, Nemcev 1960, Madžarov 597, drugih 118. Lani je bilo vseh otrok v ljudskošolskih edinicah 185.823, letos torej 2313 več. Iz števila otrok, oddelkov in oddelkovnih učiteljev vidimo, da je v enem oddelku povprečno 47 otrok.

V šolo se ni vpišalo v preteklem šolskem letu:

1. zaradi duševne nesposobnosti	156 dečkov in 112 deklic, skupaj 268,
2. zaradi telesne nesposobnosti	318 dečkov in 401 deklic, skupaj 719,
3. zaradi nalezljivih bolezni	31 dečkov in 20 deklic, skupaj 51,
4. zaradi prevelike oddaljenosti	14 dečkov in 7 deklic, skupaj 21,

to je 591 dečkov in 537 deklic, vseh 1059.

Vpisanih je bilo, a šolo ni obiskovalo:

1. zaradi prevelike oddaljenosti	364 dečkov in 332 deklic, skupaj 696,
2. iz raznih drugih vzrokov	227 dečkov in 205 deklic, skupaj 432,

to je 591 dečkov in 537 deklic, vseh 1128.

Izdelalo ni približno 20 % otrok, a z redom neprimerno iz vedenja je bilo ocenjenih blizu 1000 otrok.

Zdravstveno stanje učencev je pogosto odsev socialnih razmer, v katerih žive. Marsikje nimajo starši zadostnih sredstev za najpotrebnejšo hrano in obleko svojih otrok. Tudi so se v več srezih v preteklem šolskem letu razširile razne epidemične bolezni. Po zbranih podatkih je bilo 515 obolelosti na malariji (od tega 367 v srezu Lendava, 69 Ljutomer, 24 Murska Sobota in 33 Ptuj), 2833 primerov ošpic, 589 škrlatinke, 23.371 gripe, 512 daveice, 1032 trahoma (od tega števila odpade 659 primerov na srez Lendava in 326 na srez Murska Sobota) ter 971 tuberkuloze.

Specialno šolstvo

Za čim uspešnejše delo specialnih šol za šoloobvezne otroke je bil letos v jeseni osnovan pri prosvetnem oddelku poseben referat.

Zavod za slepe otroke v Kočevju ima tri oddelke in 45 otrok (24 dečkov, 21 deklic) ter 4 učne moči, med temi eno hospitantko. V gluho-nemni je 11 oddelkov za 120 otrok (70 dečkov in 50 deklic) ter 19 učnih moči, med temi 4 hospitanti. Deško vzgojilišče na Selu v Ljubljani ima 2 oddelka za 99 dečkov ter dva učitelja. Za tuberkulozne otroke imamo gozdno šolo z enim oddelkom v Topolšici.

Za manj nadarjene otroke skrbita 2 državni pomožni šoli v Ljubljani in v Mariboru. V njih je 264 otrok (157 dečkov in 107 deklic) v 22 oddelkih; učnih moči je 27, med temi 8 hospitantov. Poleg tega je še 11 pomožnih oddelkov v rednih ljudskih šolah s 120 otroki (80 dečkov in 40 deklic). Nadaljnji

† Juru Tomažiču v spomin

Bila je nedelja 19. februarja, ko smo zvedeli Tvoji ribniški tovariši obupno vest, da si nenadoma preminul v Šmartnem na Pohorju, tam v hribih nad Slovensko Bistrico! Komaj 34 let star si doživel kaj bridko usodo povojnega učitelja.

Pred 11 leti si prišel k nam v pohorsko Ribnico, prinesel si k nam po vojaščini de-

kret, toda ne za prelepo Ribnico, temveč za našo planinsko šolo pri Sv. Bolfenku pod Veliko Kopo. Zastrmel si, toda zmagoval tudi in polnih 6 let si kraljeval na najvišji hribovski ekskurendni šoli, Ti ubogi Juro!

Ob Tvojem prihodu je oživela vsa Ribnica, vsi smo te vzljubili! S Tvojo lepo pesmijo nisi preganjal le sebi težave vsakdanjega življenja, razveseljeval si tudi lačnega delavca in uničenega kmeta, Tvoja pesem se je razlegala povsodi in dobil si pridevek: »Naš dobri Juro!«

Zares! Vsa okolica Te je dobro poznala in kljub napornemu delu si čvrsto vztrajal, čeravno si služil vsakdanji kruh najtežje; dnevno si prehodil 4 ure dolgo pot iz Ribnice do planinske šole, gazil si 6 dolgih pohorskih zim debeli sneg, da smo pogosto obupavali nad Tvojim življenjem. V tistih letih si dobil od naporene hoje srčno napako, toda pomoči ni bilo; nisi mogel stanovati v leseni podstrešni sobi, nisi imel kje kuhati, tam ni bilo človeka, ki bi Ti potolažil lakoto. Dnevno si se vračal v Ribnico in tako Ti je potekalo življenje današnjega ubogega učitelja, z majhno plačo si moral gospodariti na dveh straneh.

Pogosto si nam poudarjal, da boš zapustil učiteljsko službo in odšel raje za kamnoseka v granitolome, kjer bo boljši zaslužek, pa ne toliko duševne in telesne muke. Zopet potolažen si po 6 letnem trudu le dosegel premostitev na vzhodno stran Pohorja, premostili so Te v Šmartno. Ustvaril si si ves presrečen družino, postal si šolski upravitelj, in danes?

Soproga s tremi otročiči, prestrašena uboga šolska mladina obkokuje z vsem ljudstvom Tvoj prezgodnji odhod; še slišimo Tvojo lepo pesem, še Te vidimo kot najprijetnejšega družabnika, jočejo starci za Teboj — predobri Jure! Kje si Ti, Juro, kje si danes, Ti pevec, ki smo Te klicali povsodi na pomoč? Nad 50 vencev zagrinja Tebe, Tvoji ubogi otročički Ti pojejo s šolsko mladino brez žalostinke, ker še ne vedo, kaj jih je doletelo z očetovo smrtjo. Bodi Ti lahka pohorska zemlja — naš dobri Juro!

Zolnir.

Jaka Pripravnik.

Učiteljski pokret

Zadruga Pedagoški tisk

»Učiteljski tovariš« je naznanil v lanskim 20. številki z dne 9. decembra 1937. ustanovitev nove zadruge, ki si je postavila nalogo, izdajati sodobnim zahtevam ustrezajočo pedagoško literaturo. Smer te literature je najlepše označila zadruga takrat, ko je s posebno okrožnico pozivala k pristopu. Dobesedno se glasi njeno geslo: **iz naših slovenskih razmer in potreb, v katerih raste in se razvija naša mladina, naj raste naša tiskana pedagoška beseda, naša slovenska pedagoška literatura.**

Ustanovitev zadruge Pedagoškega tiska ima več tehničnih razlogov.

Slovensko učiteljstvo je kljub svojemu slabemu ekonomskemu položaju še vedno eden prvih kupovalcev leposlovnih knjig, saj ni skoraj učiteljice in učitelja, ki ne bi bil naročen na eno izmed vodilnih slovenskih revij ali knjižnih založb. Neizpodbitno je dejstvo, da slovensko učiteljstvo mnogo čita.

Ako je povoljna situacija pri beletrističnem čitju, pa je veliko pomanjkanje slovenskega pedagoškega stavka. Edina založba slovenskega pedagoškega teksta »Slovenska šolska matica« ne more zadovoljiti širokega pedagoškega območja: didaktični, metodični, psihološki, socialni, šolsko organizacijski in obči vzgojni problemi bi terjali vsako leto izdajo najmanj 10 do 20 knjig, ako bi hoteli le deloma slediti vsem dogajanjem v pedagoškem svetu, in še mnogo več, če bi hoteli do vseh zavzeti tudi kritično stališče.

Ko je skušala »Slovenska šolska matica« posvetiti največ pozornosti občin pedagoškim vprašanjem, naj so bila že iz tega ali onega področja, pa ni mogla v poslednjem času zadovoljiti praktičnim potrebam slovenskega učiteljstva. Tako se je začel po Sloveniji žalosten pojav odrekanju ped. teoriji, ki je bila ob pomanjkanju praktičnih navodil kakor filozofija brez življenja.

Delo »Slovenske šolske matice« se je nanašalo vedno bolj na šolska vprašanja in so bili njeni naročniki učitelji vseh šol. Slovenska javnost se navadno ni zanimala za obrazložitve probleme. Da naše šolstvo ni na višji in sodobnejši stopnji, je velik vzrok v tem, da slovenska javnost ni kazala zanj vedno dovolj umevanja. Vse kritike zoper šolo (izven učiteljskih vrst) so se pojavljale le kot užaljeni ponos staršev, čijih otroci niso uspeli v šoli. Javnost je prezirljivo gledala na take pojave, kar zopet ni bilo prav, kajti končno vseh žrtev padanja v današnjem šolskem sistemu ni mogoče opravičiti s predpostavko lenobe.

Velik nedostatek dosedanjega dela na pedagoškem območju pa leži tudi v premali povezanosti, lahko bi rekli celo v oddvojenosti pedagoških vprašanj od sodobnih socialnih vprašanj. Čeprav so Žgeč, Doberšek, Jurančič, Vranc i. dr. povsod poudarjali, da bo naše šolsko vprašanje možno rešiti šele takrat, ko bo šolski sistem takšen, da bo ustrezal ne samo pedagoškim, ampak tudi družbenim prilikam, torej sodobnim zahtevam sociološke znanosti, se v tem nismo premaknili nikamor naprej; morda le poedinci, dočim je na splošno ostalo vse pri starem.

† Franjo Sevnik

šolski upravitelj na Fari vasi, srez Kočevje.

V mesecu februarju je zatisnil svoje trudne oči v ljubljanski bolnici po kratki in mučni boleznj šolski upravitelj na Fari Franjo Sevnik.

Pokojnik je bil rojen leta 1897. v št. Juriju pri Grosupljam. V svetovni vojni je bil poklican kot enoletni prostovoljec k 17. pešpolku. Kot korporal je odšel s svojim polkom na rusko bojišče. Nacionalno zavedni Franjo pa je poznal svojo dolžnost ter je kot prvi Slovan prešel k bratom Rusom dne 6. septembra 1915. Že 15. marca 1916, se je v Kijevu prijavil med vojne dobrovoljce in 20. marca ga že vidimo v Odesi v drugem polku prve dobrovoljske divizije.

Udeležil se je krvavih borb v Dobruddži. Z dopunskim dobrovoljskim bataljonom je napravil v začetku 1918. leta dolgo pot čez Severno ledeno morje, Anglijo, Francijo in Italijo ter prišel na solunsko fronto, kjer se je udeležil proboja solunske fronte.

Ko se je vrnil v osvobojeno domovino, se je junak-idealist posvetil težki učiteljski službi. Kot tak je moral iz kraja v kraj ter je tako služil v Poljanah, v Stari Lipi, Planini in Zg. Tuhinju.

Zg. Tuhinju ni bilo ravno zavidanja vredno mesto, vendar se je Franjo tu prav dobro vživel ter je kot večni idealist prav marljivo deloval izven šolsko, posebno pri gasilskem društvu in pri vodni zadrugi. Dobil pa je leta 1936. nenadno dekret, s katerim je bil premeščen iz Tuhinja v savsko banovino v selo Radočaj.

Tako je moral dobrovoljec Franjo neprostovaljko po svetu, ker v njegovi ožji domovini, kjer je takrat manjkalo 100 učiteljev, zanj ni bilo prostora. Junak, ki je prelival za svojo ljubljeno domovino kri, saj je bil dvakrat ranjen, je šele leta 1938. našel toliko pravice, da je bil prestavljen za upravitelja v Fari vasi ob Kolpi.

Vendar pa pokojni tovariš Sevnik ni nikoli klonil. Bil je junak do zadnjega. Ko je ves klonil prišel v ljubljansko bolnico, da se podvrže operaciji, je nehoti zaslužil, da je z njim končano. Dvignil se je tako rekoč iz postelje, kot težko ranjen junak, da je enkrat poljubno zastavo svojega polka, ter se napotil zadnjič v šolo k svojim učencem. Odšel je v svoj razred, pred šolsko mladino, ki mu

Nepovezanost med pedagoškimi in socialnimi vprašanji je privedla končno do tega, da je začelo učiteljstvo s parolo o praktičnih zametovati pedagoško teorijo, ker pač ni našlo povezanosti ped. teorije z resničnim življenjem. Od tod izvira tudi mnogokrat upravičen očitke o tuji pedagoški literaturi, ki se samo prenaša iz inozemstva na slovenska tla. Seveda si je težko ustvariti pojem, kaj ustreza slovenskim razmeram, dokler jih znanstveno nismo preiskali. Danes še ne vemo, kakšna je prav za prav telesna in psihološka razvoja bit slovenskega otroka, ker na tej plati še nismo delali; posamezniki so si ustvarjali le slike za svoja področja.

Če bi na kratko karakterizirali dosedanja prizadevanja slovenske pedagogike, bi lahko rekli, da je sicer pazno sledila pedagoškim dogajanjem v svetu, da pa je — razen nekaterih že imenovanih poedincev — premalo upoštevala slovenske razmere. Radj tega pa manjka danes najširšemu krogu vzgojiteljev opora za kriterij, kaj ustreza slovenskim razmeram in kaj ne.

Druga značilnost doslejšnjih pedagoških prizadevanj je njihova izključno šolska smer.

Učitelji, združeni v Učiteljskem pokretu, so začeli s sistematičnim delom za proučevanje slovenskih razmer, kar se vrši postopoma od gospodarskih in socialnih prilik preko telesnega in duševnega razvoja otroka ter bo imelo zaključek v mladinoslovnih ugotovitvah. Tu se bo izgradil dokončno tudi kriterij za širši vzgojiteljski krog in bo omogočil končno organizacijo slovenskega šolstva, v kolikor bo ono različno od ostalih šolstev po samoslovenskih razmerah.

Namen zadruge Pedagoškega tiska je torej v dejstvu, da bo skušala pedagoško teorijo in prakso prilagajati slovenskim razmeram. Pri tem pa seveda ne zamejuje pedagoškega znanja iz inozemstva, ki ji more služiti kot pomoč pri lastnem ustvarjalnem delu. Njen skrajni smoter pa meri k zainteresiranju slovenske javnosti za pedagoška vprašanja. Pridobila si jo bo le takrat, če ji bo mogla dokazati, da gradi iz njenih razmer ter skuša s pomočjo znanstvenih ugotovitev pomikati slovensko obrazovanje v smeri napredka.

Zadrugi so obljubili sodelovanje tisti slovenski učitelji, ki so znani, da niso samo posnemali, ampak so vdihovali življenje ped. teorijam s prilivom slovenskih razmer.

V zadrugi Pedagoškega tiska torej ne smemo iskati tekmece obstoječim pedagoškim ustanovam, ampak sovrstnic, ki bo skušala zamašiti vrzel v pedagoški literaturi.

Ako bi bil vsak učitelj naročnik »Popotnika« s 50 din, SSM s 30 din in Pedagoškega tiska s 30 din, bi pomenilo to letni izdatek 110 din ali mesečnih 10 din, ki bi jih moral vsak učitelj žrtvovati, saj je še vse to prava malenkost, in kdor je ne zmore, podcenjuje svoj poklic. Učiteljevo delo je vendar tako, ki zahteva neprestanega izpolnjevanja, kajti kdor ne dela v svojem oddelku s srcem za slovensko mladino in s prizadevanjem za njen napredek, se ne more imenovati nacionalista, pa naj še potem plačuje toliko članarin za nacionalna društva. Najprej: kar velevala mu stan...

Vladko Majhen.

je bila poverjena. Pogledal je še enkrat te svoje učence in učenke, stopil do harmonija in jim zaigral, otroci so zapeli dve pesmi, zadnji dve pesmi svojemu umirajočemu učitelju. Poslovil se je tako od njih, poslovil od svoje družinice ter odšel v Ljubljano, kjer je kmalu nato izdihnil svojo blago dušo.

Tako je našel pravico učitelj idealist in junak dobrovoljec Franjo Sevnik končno na onem svetu. Naj mu bo lahka zemlja, domovine, ki jo je tako zvesto ljubil.

† Miroslav Veljak

Življenja trnjeva pot... Komur je sreče dar bila klobuta — bi tudi o Tebi rekel naš Prešeren. Drevo na visoki gori: nekaj časa kljubuje viharju, burji, mrazu — toda končno le omaga in nikoli ne doživi starosti drevesa, ki se je razvilo v mirni dolini.

Tako približno je bilo s Teboj, dragi naš tovariš Veljak! V sončni Nabrežini so Ti tekla prva leta življenja. Potem je prišla svetovna vojna. Lepa naša Nabrežina je postala bojišče in Ti si jo moral še zelo mlad zapustiti. Za dalje časa si se ustavil v Mariboru, ker Ti je menda pač že usojeno, da boš borec za našo mejo, če ne za južno, pa za severno. Prvo stalno službeno mesto Ti je bilo v prijaznem našem obmejnem mestecu Slovenjgradu ob koroški meji, s pogledom na prve koroške gore Urško in pravljico Peco. Kratke čase si bil na meščanski šoli v Slovenski Bistrici, nato v Slovenjgradu na meščanski in ljudski šoli, potem upravitelj šole v Vitinju, od leta 1937. dalje pa učitelj v obmejnem starodavnem našem Dravogradu.

13 let učiteljske službe, večji del za Tebe manj prijetne, plodonosne pa za druge, zlasti za našo severno mejo. Bil si pravi borec za našo mejo, v šoli, pa tudi izven nje. Še mlad, si poživil delovanje obmejnega koroškega Sokolskega okrožja; postal si že pred 10 leti okrožni načelnik. Bil si mož na mestu. Posebno se je pokazalo to lani spomladi, ko je največja država v Srednji Evropi postala naš sosed. S svojim bistrim razumom in očesom si opazil, da vpliva velika sprememba tudi preko meje. Proč z malodušjem! Prešel si v krepko ofenzivo! Zavedal si se, da je v krepkem telesu zdrav duh, vedel si, da vzbuja plemenito tekmovanje viteški duh junaštva. Kako Te je ljubila mladina! Duh Tvoj je bil

močan, a telo kljub telovadbi slabše. Sredi dela, »rosan in potan« si se na belih smuških poljanah prehladil in po treh tednih si, v cvetu svojih 33 let, legel v grob...

Od blizu in daleč so prihili učitelji in Sokoli, delavci iz rudniških revirjev v Črni, Žerjavu, Mežici, pa tudi ugledni inženirji in zdravniki ter obrtniki iz vseh krajev Meziške in gornje naše Dravske doline, pa šolska mladina iz Dravograda in Slovenjgradca, da Te spremijo na poslednji poti. Pred lepim So-

kolskim domom v Slovenjgradu, kjer si ležal mrtev med cvetjem in ob straži bratov Sokolov, se je od Tebe poslovil okrožni starešina Ivan Rojnik, ob odprtem grobu jugoslovanski dobrovoljec koroški Slovenec, zdravnik dr. Joško Erath, dalje tov. Gallob v imenu učiteljstva dravogradskega in tov. Kopač v imenu učiteljstva slovenjgraškega okraja. — Oči vseh pogrebcev so se orosile, zlasti, ko se je od Tebe poslavljala šolska mladina.

Počivaj v miru...

J. G.

Splošne vesti

ZA DVAJSETLETNICO CANKARJEVE SMRTI

in v počaščenje odličnega slovenskega literata bodo udeleženci skupnega učiteljskega zborovanja prisostvovali predstav Cankarjevih Hlapcev v ljubljanskem narodnem gledališču (drami). Začetek predstave bo ob 15. uri. Uprava je dovolila znižane cene (od 20 din navzdol). Rezervirajte si vstopnice takoj na tajništvo sekcije JUU, člani JUU sreskega učiteljskega društva v Litiji pa na naslov predsednika tov. Župančiča. Vstop po znižani ceni je dovoljen članom JUU, ki se bodo udeležili zborovanja. Oni pa lahko naroče še poljubno število vstopnic za svoje družinske člane ali svoje znance in prijatelje. Hitite s prijavo takoj! Vstopnice si rezervirajte pisмено, 11. t. m. pa jih boste dvignili in plačali.

Vstopnice se bodo rezervirale po došlih prijavah. Zatorej hitite, da ne boste ostali brez kart. Navedite tudi prostor, ki ga event. želite, če bo še na razpolago.

JUU sresko društvo v Litiji.

SKUPNO UČITELJSKO ZBOROVANJE V LJUBLJANI

JUU sresko učiteljsko društvo v Litiji bo zborovalo v soboto, 11. t. m., ob 9. uri v dvorani Filharmonije na Kongresnem trgu. (Dvorana kina Matice) v Ljubljani. Zborovanju se bodo priključila tudi JUU sreska društva: Ljubljana mesto, Ljubljana vzhodni in zahodni del, Radovljica, Škofja Loka, Kranj, Kamnik, Laško, Logatec in Kočevje.

Dnevni red obsega: 1. Otvoritev. 2. 70 let organiziranega učiteljskega dela (tov. Jelo Jančič). 3. Učni načrti (referira tov. Kobilica Rudolf, pedagoški vodja bežigradske poizkusne šole). 4. Situacijsko poročilo. 5. Resolucije. 6. Slučajnosti. 7. Zaključek.

Ob 15. uri predstava Cankarjevih Hlapcev v ljubljanski Drami.

— Tov. predsednikom sreskih društev JUU ali njihovim namestnikom, ki se bodo udeležili skupnega zborovanja v Ljubljani dne 11. marca 1939. Četrte ure pred predsedniškim zborom JUU dne 5. t. m. Vas vabim na kratk razgovor glede poročila o tehničnih zadevah skupnega zbora in gledališke predstave. — Sestanek bo v istem lokalu kakor predsedniški zbor. — Jože Župancič.

— Zaščita otrok in mladine je naslov novega lista, glasila Jugoslovanske Unije za zaščito otrok, sekcije za dravsko banovino. List bo izhajal vsakega 1. in 15. v mesecu. — »Zaščita otrok in mladine je vprašanje, ki je danes najbolj aktualno, najbolj pereče in ki nujno zahteva največ pozornosti celokupne družbe.« Tako čitamo v uvodniku »Zakaj?«, priobčenem v prvi številki »Zaščite«. List bo zaradi aktualnega problema, ki ga zagovarja, brez dvoma potreben tudi učiteljstvu in bo prav med učiteljstvom moral iskati svoje sotrudnike. — »Zaščito« urejuje Vojko Jagodič.

— Tovariši, tovarišice! Želji mnogih tovarišev in tovarišic po res podrobnih učnih načrtih bo ustregel Učiteljski dom v Mariboru. Izdal bo po vrsti podrobne učne načrte za posamezne razrede, in sicer po tedenskih delovnih enotah. Kot prvi bo izšel tak načrt

za 1. razred, ki bo obsegal 30 tedenskih delovnih enot z vsemi potrebnimi ilustracijami, ki bodo razredniku prav dobrodošle. Načrt bo na 30 polah v okusni mapi. Cena je 25 din. V izogib poznejših reklamacij prosimo za prednaročila do 15. marca t. l., ker se bo naklada ravnala po istih. Poslužite se te ugodne prilike in nam javite naročilo z dopisnico na naslov Učiteljski dom v Mariboru.

— Propagandistično potovanje Jadranske straže po Sredozemskem morju. Nudi se najugodnejša in najcenejša prilika, da si človek ogleda tuji svet v srednjem Mediteranu. Jadranska straža priredi v dneh od 26. junija do 11. julija t. l. krožno potovanje na največjem in najlepšem našem potniškem parobrodu »Kraljica Marija«, ki ima samo 1. razred. Vse kabine so nad vodno površino, povsod topla in hladna tekoča voda. Hrana štirikrat na dan. Na ladji kopalni bazen, lastna godba, zdravnik, brivnica in manikirnica, skratka ves komfort. Cena, ki je vanjo všteta vožnja, kabina, prehrana na ladji, kopeli in naslonjač, se kreta med 3870 din in 5940 din. Razlika v ceni je po položaju in velikosti kabine. Izletna prog: Split—Malta—Tripolis—Biseria—Cannes—Monte Carlo—Napoli—Messina—Boka Kotorska—Dubrovnik—Split. — Prijave sprejema Oblastni odbor JS v Ljubljani, Tyrševa 1a/IV. Ob prijavi se plača četrtna zneska, ostalo do 10. junija.

— Pibrovce Leo: Pouk branja po globalni metodi. Tovariše prosim, naj nikar ne vračajo poslane jim brošure radi pomanjkanja kredita. Če sedaj ne morejo poslati denarja, naj ga pošljejo pa takrat, kadar ga bodo mogli.

— Poziv voditeljem mladinskih zborov. Že pred leti smo zbirali podatke o mladinskih pevskih zbilih. Ti podatki so sedaj zastareli in ne ustrezajo faktičnemu stanju. Zato se obračamo na vse voditelje mladinskih zborov, da pošljejo Učiteljskemu pevskemu zboru naslednje podatke:

1. Ime kraja, v katerem ima zbor svoj sedež, ev. ime zbora.
2. Leto ustanovitve.
3. Število pevcev.
4. Ime pevovodje.
5. Kraje in število nastopov.
6. Nujne potrebe zbora.
7. Eventualni predlogi in nasveti.

Te podatke potrebujemo radi evidence in radi načrta kako pospešiti delovanje mladinskih zborov. Podatke je treba poslati na naslov Učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič« v Ljubljani, Franciškanska ulica 6/I.

— Zdaj je čas, da si nabavite spomladanska oblačila. Poznana velemanufaktura A. E. Skaberne v Ljubljani, Mestni trg, je danes za Vas priložila lepo vabilo, s katerim Vas vabi, da si ogledate pravkar došlo zalogo blaga za pomlad in poletje. Priporočamo Vam, da si ogledate tudi krasne, moderno urejene izlozbe te trvdke. Naposled Vas opozarjamo na poseben oddelek za notranjo opremo. — Trvdka Skaberne ima tvorniško zalogo lino-leja, zaves, pregrinjaj, blaga za pohištvo, preproge itd. — Interesentom izven Ljubljane pošilja trvdka rade volje vzorce.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I »Starokopitnost je izginila.« Pod tem naslovom prinaša »Večernik« z dne 25. febr. poročilo o konferenci na tezenski šoli, ki jo je sklical in vodil nadzornik Cepuder Leo, med drugim: Starokopitnost je izginila, učiteljstvo se opriema novih smeri, in sicer upošteva pravilno srednjo pot, izogibajoč se ekstremov. V razredih je danes življenje, ogenj v očeh, na licih smeh ter medsebojna živahna tekma.

— I Inspekcija in preiskava zaradi jezika. Narodno šolo v šafarskem v Medmurju, ki spada pod ljutomerski srez, je nedavno inspicial banovinski šolski nadzornik g. Ferdo Božič. Hkratu je inspicial tudi šolo v Strigovi. Smoter inspekcije je bil med drugim ta, da oblastvo ugotovi jezik naroda in njegove zadne želje. V štrigovski šoli je učni jezik hrvatski, v šafarskem pa slovenski, medtem ko je učni jezik veroučitelja tudi v šafarskem hrvatski. V šafarski šoli je uvedel slovenski učni jezik pred leti takratni šolski upravitelj, medtem ko se je verouk vsa leta poučeval in se še zdaj poučuje v hrvaščini, ker so obe šoli in štrigovska župnija pod zagrebško nadškofijo. Pred dnevi je preiskavo na šafarski šoli vodil tudi sreski načelnik g. dr. Farčnik. Zanimi nas, kaj se bo iz vsega tega izcimilo. »Jutro« z dne 26. februarja.

— I Organizacije, ki med ljudstvom vzbujajo zasovražanje. »Politika« poroča iz govora slovenskega poslanca Gabrovška v finančnem odboru narodne skupščine, da je ta gospod govoril tudi o izvenšolskem delu učiteljstva v dravski banovini ter stavil zahtevo na pro-

svetnega ministra, da bi se smeli izven šole udeleževati samo oni učitelji, katerih miselnje je v skladu z narodom in mišljenjem naroda. Ni razvidno, ali je g. prosvetni minister na to originalno in svojevrstno zahtevo slovenskega poslanca kaj reagiral. »Slovenec« pa pravi o tem, da je bolje, da med ljudstvom ne deluje učiteljstvo, ki je član kakšne organizacije, ki med ljudstvom vzbuja zasovražanje. Vprašanje je sedaj odprto, katere kulturne, gospodarske, socialne in nacionalne organizacije vzbujajo med ljudstvom v Sloveniji zasovražanje in so v nasprotju z mišljenjem naroda. Znano je namreč predobro nam vsem v Sloveniji, kako ogromno delo je izvrševalo in še izvršuje naše učiteljstvo med narodom in vseh panogah kulturnega, gospodarskega, socialnega in nacionalnega izzivljanja. Za to ne-sebično in požrtvovalno delo med narodom je bilo naše učiteljstvo pod prejšnjo vlado deležno preganjanj, ki ne bodo nikdar pozabljena. Kakor vidimo, bo sedaj treba rešiti odprto vprašanje o dovoljenih in osovražanih organizacijah v Sloveniji, pa bodo to vprašanje že prav rešili slovenski enajstodecembrski poslanci. Nekdaj v avstrijski deželici Kranjski je kranjski deželni odbor plačeval redno doklado učiteljem, ki so bili pripadniki izvestne politične stranke. Očividno je slovenski poslanec Gabrovšek iz te zgodovinske sramote črpal pobudo za svoj prvi nastop v Beogradu. »Nova doba«, 24. februarja.

— I »Naše pereče potrebe« je naslov članka, ki prinaša »Edinosti« z dne 25. februarja tudi: Vso pažnjo zasluži predvsem na teh

toriških smotrno narodno obrambno delo, kateremu bi naj doprineslo glaven delež obmejno učiteljstvo. Učiteljska inteligenca bi naj bila v vsestranskem pogledu glavna nositeljica narodnega življenja. Ni več časa, da se še to delo v naprej pušča v nemar.

Naša gospodarska organizacija

Zadružnikom Učiteljske samopomoči

Uprava vam je zadnje dneve v mesecu februarju razposlala poštne položnice za nakazilo članskih prispevkov za 3 smrtne primere: 479—481. Umrli so: Wudler Peter — Celje, Sevnik Franjo — Fara pri Kočevju in Varl Ludvik — Poljčane. Samski člani nakažejo po din 16—, zakonski pari pa po din 31—. Zamudniki naj poravnajo tudi vse zaostanke.

Učiteljska tiskarna

—t Knjižarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani priporoča naslednje zbirke knjig:

1. Zbirka za din 50—: Kunc: Veterinarska higiena in živinoreja. Oblak: Naša prasičjereja. Teržan: Kmetovalčev svetovalec. Wenko: Kmetijsko kokošarstvo. Wenko: Več dobre krme. Wenko: Sto pojasnil o umnem travništvu. Wester: Življenje čebel.
2. Zbirka za din 50—: Čermelj: Ljudska astronomija. Sadar: Lan in konoplja. Spiller: Planšarstvo.
3. Zbirka za din 20—: Brežnik: Klic Gorjancev. Jeran: Zastava v vetru. Winkler: Cesta čez Resje. Zupanc: Stari Hrk. Tovornik: Stara pravda. Wester: Življenje čebel.
4. Zbirka za din 3—: Zirovnik: Narodne pesmi za mladino, 3 zvezki.
5. Zbirka za din 1—: Marolt: Narodne himne in domorodne pesmi.
6. Zbirka za din 25—: Baukart: Marko Senjanin, slovenski Robinzon. Dimnik: Kralj Aleksander I. Flere: Babica pripoveduje. Korban: Vitomilova železnica. Kosem: Ej, prijatelj! Silihi: Nekoč je bilo jezero. Riha-Pribil: Povest o svatbi kralja Jana.
7. Zbirka za din 30—: Zupan: Belokranjske pripovedke. Vaštetova: Mejaši. Milkovič: Pravljice iz gozda. Meško: Našim malim. Krasnohorska: Pripovedka o vetru. Karafiat-Bradač: Kresničice.
8. Zbirka za din 40—: Milkovič: Pravljice iz gozda. Korban: Iz mojih temnih dni. Lah: Češke pravljice. Flere: Slike iz živalstva. Ewald-Holeček: Mati narava pripoveduje. Erjavac: Kitajske narodne pripovedke. Anatol le Braz: Islandska velika noč. Flere: Pripovedne slovenske narodne pesmi.
9. Zbirka za din 50—: Suchy: Staroindijske basni. Rapč: Tisoč in ena noč. Brinar: Pohorske bajke. De Amicis: Srce.
10. Zbirka za din 100—: Erjavac-Flere: Zbrani spisi: Fran Erjavac, Franc Levstik, Matija Valjavec, Josip Stritar, Simon Jenko, Anton Martin Slomšek, Janko Kersnik. Slovenske pesnice in pisateljice.

—t **Važno sporočilo!** Knjižarna Učiteljske tiskarne dovoljuje cenjenemu učiteljstvu obročno odplačevanje knjig, ki jih pri njej naroči.

Mladinska matica

—mm Sedma številka »Našega roda, ki je pravkar izšla, prinaša sledečo vsebino:

Tone Seliskar: ABC rudarskih šolarjev (konec); Anton Ingolič: Sirote (nadaljevanje); Georgij Rajčev: Irinkina dušica; Georgij Rajčev: Materina kletev; Pavel Kunaver: Slovanški meč; Zdravko Ocvirk: Pesem o sreči; Albin Zalaznik: Življenje na Kitajskem; * * *: Ura; Tone Ljubič: Dobropoljske lutke; Vilim Kunst: Za tri dinarje elektrike (nadaljevanje); Slavko Hotko: Zgodba brez besed; Jože Zupančič: Pojdi, Minka! Zapri dur... Venceslav Winkler: Mlinar Fičafaj (pesem); Disney - Gaspari: Noctova barka (nadaljevanje); Leopold Pajk: Kaparji; Angela Vodetova: Kaj pa mi? * * *: Strah; Krastača; Lov; Drobne zanimivosti; Mladina piše; Uganke itd. — Številka je izredno bogato ilustrirana, saj prinaša samo ta zvezek nad 60 ilustracij, katere so prispevali: Evgen Najovic, Fran Mihelič, Hinko Smrekar, Slavko Hotko, Oton Gaspari, Penčo Georgijev in drugi. — Na naslovni strani je slika: »Tri radovedne muce« od Alojzija Vizjaka.

—mm V 5. številki »Učitelja« je izšel v srbohrvaškem jeziku članek J. Ribičiča Slovenska mladinska književnost 1918.—1938., v katerem govori tudi o veliki važnosti Mladinske matice za razvoj mladinske književnosti.

—mm V članku »Naše mladinske revije« piše »Jutro« od 17. II. t. l. med drugim tudi tole: Tudi »Naš rod« stopa letos v jubilejno 10. leto. Med mladino si je v teh letih pridobil velik krog čitateljev, zlasti pod iniciativnim uredništvom Josipa Ribičiča. Urednik sam je s celo vrsto svojih mladinskih knjig najbolj čitan mladinski pisatelj in med otroci splošno priljubljen. »Naš rod« je danes naš najboljši mladinski list, prispevki so izpod peresa naših najboljših mladinskih pisateljev, krasijo ga pa ilustracije Pirnata, Smrekarja, Miheliča, Goloba in drugih. — Z uvodno povestjo je zastopan A. Ingolič, poleg njega se najpogosteje oglašajo v prozi Strniša, Bevk, Kunaver, Zupanc in dr., v poeziji pa J. Samec, Kunčič, Mara Tavčarjeva i. dr. — V zadnjih

številkah je zastopano tudi nekaj odlične bolgarske proze, saj je prav v tej naši bratski državi mladinska literatura na višku, in se v tem pogledu lahko marsikaj naučimo od nje.

—mm V februarjski številki »Mladinskega lista«, ki izhaja v Chicagu, so izšle kot ponatisi iz »Našega roda« »Uganke za cicibančke«, »Pesem o črvu« od Zdravka Ocvirka in »Prosimo! Hvala!«

—mm »Ljubljanski zvon« prinaša v svoji dvojni letošnji številki ugodno oceno o Ribičičevem »Mihu« in Jakcu, ki je izšel v ponatihu v Gorici.

—mm Glavna ekspedicija 7. številke »Našega roda« se je izvršila 28. februarja.

—mm Ker večbarvno slikanico »Dedek Miha« tiskarna ne more izvršiti do velike noči, izide za konec šolskega leta.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

—pev Prihodnji pevski tečaj bo 24., 25. in 26. marca t. l. v prostorih Glasbene Matice v Ljubljani. Začetek tečaja bo 24. marca ob 10. uri dopoldne. Prvi dan bodo vaje od 10. do pol 13. ure in od pol 16. do 19. ure. Tečaj je obvezen za vse, tudi za one, ki se turneje ne nameravajo udeležiti. S seboj naj prinesejo člani in članice zaradi ponovnega fotografiranja koncertne obleke. — Tajništvo.

Šolski radio

—r XXI. Torek, 7. marca: »Od Ljubljane do Varne«. O vtisih s potovanja po Bolgariji, o bolgarskih krajih, ljudeh in njihovem življenju bo govorila gđc. Katarina Špur. II.—III.

Petek, 10. marca: Obisk v tovarni gumastih izdelkov »Semperit Kranje«. Dialog v obliki reportaže; vodi g. Mirko Demšar. Razpored: 1. V skladišču: Latex — gumijevo mleko — surovina za izdelavo gume. 2. Delovni odmor: Pridobivanje latexa in vrste latexa. 3. Laboratorij. 4. V posameznih oddelkih: gumijevo platno, gumijeve pete, žoge, galoše, gumijaste cevi itd. II.—III.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, dne 5. marca ob 17. uri predavanje: Gospodarska navodila in tržna poročila.

Stanovska organizacija JUU Iz društev Vabila

— JUU SRESKO DRUŠTVO ZA SREZ LENDAVA bo zborovalo v soboto dne 11. marca, ob 10. uri, v Beltincih, in sicer v šoli. —Predaval bo tov. sreski šolski nadzornik Antauer. — Za odbor predsednik.

— JUU SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO RADOVLJICA se bo udeležilo učiteljskega tabora, ki se bo vršil dne 11. marca 1939, ob 9. uri v filharmonični dvorani v Ljubljani.

— JUU SRESKO DRUŠTVO V KOČEVJU se bo dne 11. marca 1939. udeležilo učiteljskega tabora v Ljubljani. Članstvo se naproša, da se tabora v polnem številu udeleži in s tem dokaže svojo stanovsko zavest ob priliki jubileja naše organizacije.

— JUU SRESKO DRUŠTVO MURSKA SOBOTA. Ker je 11. marca uradna učiteljska konferenca, se vrši društveno zborovanje šele 19. marca, in ne 11., kakor je bilo objavljeno. Ura in dnevni red ostaneta ista. — Pri zborovanju 6. februarja smo nabrali za češke begunce 450 din.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V NOVEM MESTU bo zborovalo v soboto, dne 18. marca t. l., na državni ljudski poizkusni šoli Bežigrad v Ljubljani. — Dnevni red: 1. Ob 8. uri hospitacija na poizkusni šoli Bežigrad. 2. Po hospitaciji kratka konferenca. 3. Kratko zborovanje z običajnim dnevnim redom. — Vsi tovariši, ki se nameravajo udeležiti tega zborovanja, se naprošajo, da javijo svojo udeležbo po dopisnici društvenemu tajniku najkasneje do 8. marca. — Odhod iz Novega mesta s vlakom ob 4.20. — Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V LJUTOMERU bo zborovalo 11. marca t. l. v Gornji Radgoni z začetkom ob pol 10. uri. Običajni dnevni red je izpolnjen s predavanjem šolskega svetnika, g. J. Krošla: Narodni in gospodarski vidiki in gospodinjske tre kmet-sko nadaljevalne šole. — Odbor.

— JUU SRESKO DRUŠTVO SV. LENART V SLOV. GOR. bo zborovalo v soboto, dne 11. marca 1939., ob pol 9. uri v dvorani ljudske univerze v Mariboru (Slomškov trg — Kazino poslopje) z običajnim dnevnim redom. — Ob 11. uri se bo vršilo istotam skupno zborovanje JUU društev Maribor, levi breg, in Sv. Lenart v Slov. gor., na katerem bo predaval tov. Julij Kontler o sodobnem čitalno-pisalnem pouku v elementarnem razredu. Sreski šumarski referent pa bo predaval o gozdarstvu (s filmom). K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

— JUU SRESKO DRUŠTVO LAŠKO. I. Po soglasnem sklepu našega zadnjega zborovanja se udeležimo 11. marca velikega učiteljskega tabora v Ljubljani, ki se vrši ob 9. uri v Filharmonični dvorani. Prosimo, da

se tabora udeležite v čim večjem številu, vsaj pa vsi tisti, ki ste glasovali za udeležbo. — II. Prosimo nujno, da vsi šolski upravitelji javite na naslov M. Pavčič, učitelj, Trbovlje, imena poverjenikov Mladinske matice. Tov. Pavčič, referent M. M. v našem društvu, bi rad — v svrhu poživljenja te akcije — stopil in stik z njimi! — III. Prosimo, da javijo šol. upravitelji predsedniku našega društva, če bodo naročili zemljevid našega sreza (stensk), ki ga izda U. T. za ceno din 180—, odnosno 220—. Prosimo, da se našemu pozivu — v vseh točkah — gotovo odzovete.

Odbor.

— JUU — SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO MARIBOR LEVI BREG zboruje v soboto, dne 11. marca t. l. ob pol 10. uri dop. v dvorani Ljudske univerze v Mariboru, Slomškov trg. Razen običajnih točk bo na sporedu volitev skupščinskih delegatov, bolj točno situacijsko poročilo, dalje obravna najaktualnejših stanovskih, pedagoških in službenih zadev. Najbolj zanimiva točka pa bo predavanje tov. Josipa Kontlerja o sodobnem čitalno-pisalnem pouku v elementarnem razredu (z veliko tiskanico!). Vabimo k udeležbi (ob 11. uri) tudi vse mariborske mestne in okoliške tov. interese in naše zaslužne pedagoške delavce! — Po zborovanju bo po možnosti predaval o pogozdovanju g. inž. Miklavčič. — Ob pol 9. uri se naj isti dan istotam zberejo k seji člani upravnega in nadzornega odbora! Članarinski dolžniki — smo v tednih »spokorjenja« — storite svojo dolžnost! Pri tem zanimivem zborovanju pokažimo enkrat našo 100 odstotno udeležbo! — Predsednik.

Poročila

— JUU SRESKO DRUŠTVO V ŠOSTANJU je zborovalo dne 12. februarja t. l. v Šostanju. Udeležba je znašala 86 %.

Takoj po otvoritvi je nastopil s svojim predavanjem »Pouk o elektriki v sodobni ljudski šoli« strokovni učitelj Kunst Vilim. V dvehurnem predavanju je s številnimi ponazorili in eksperimenti pokazal, kako lahko na preprost in cenjen način poučujemo mladino o razmeroma težkih in čisto zapletenih pojavih elektrike. V ta namen je pripeljal s seboj vsa ponazorila, ki jih je izdelal sam ali pa jih izdeluje skupno z učenci. Malo katero predavanje je do sedaj tako navdušilo članstvo, kakor ravno to. Sledili bi mu še in še, pa je žal ura prekinila njegova izvajanja, kar dokazuje, da si učiteljstvo želi sličnih predavanj in da je odbor pravilno razumel potrebe članstva, ko je stavil slične teme v svoj program. Njegovo kolekcijo učil je takoj odkupil ravnatelj meščanske šole v Žalcu, ki se je tudi udeležil predavanja.

Po debati so bili sprejeti sledeči sklepi: 1. Njegovo delo, ki je že pripravljeno za tisk v besedi in sliki, naj založi Učiteljska tiskarna. S tem bo učiteljstvo dobilo potreben in koristen priročnik.

2. Njegova učila naj založi isto tako Učiteljska tiskarna, da si bodo šole lahko oskrbele primerna in cenena učila.

3. Mladinska matica pa naj v razširjeni obliki in v samostojni publikaciji izda njegovo delo, ki izhaja v letošnjem letniku »Našega roda«. Služil naj bi kot priročnik za učence.

Pri vsem tem naj posreduje naša stanovska organizacija.

Za tem je predsednik podal poročilo o situaciji. Na osnovi tega so bili sprejeti sledeči sklepi:

1. Organizacija naj zastavi vse sile, da se prepreči ukinitve Učit. Samopomoči.

2. Društvo pristopi kot član k mariborski Pedagoški centrali.

3. Za poverjenika Mladinske matice je izvoljen tov. Kramer iz Velenja.

Soglasno in z ogorčenjem je bil sprejet predlog tovarišice Trobejeve, v katerem protestira proti nekulturnemu napadu na tovarišico Vodetovo in se priključujemo vsej kulturni javnosti z željo, da naj bi ostal ta primer ocene resnično osamljen v zgodovini slovenske kritike.

Mencej Martin, preds. Robinščak Sr., taj.

— JUU SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO RADOVLJICA je zborovalo dne 11. februarja 1939. v Lescah.

Navzočih 45 članov.

Po objavi dopisov je poročal tov. Jožko Seranjnik v situacijskem poročilu o razmerah v naši organizaciji, napredovanju, predlogih za povišanje prejemkov, novih nastavitvah, dolgovih za »Popotnika« in »Slovenskega učitelja« in o dodeljenih tovariših, ki jim pripadajo dnevne in potni stroški. Po poročilu o človekoljubnih ustanovah in akciji za ukinitve pravilnika je članstvo sprejelo sklep, da učiteljstvo radovljiškega sreza, zbrano na svojem zborovanju v Lescah dne 11. februarja 1939., odobrava akcijo JUU za ohranitev človekoljubnih ustanov Samopoi in poziva vodstvo, da vztraja v tem boju do upravičene zmage.

V svrhu izterjave dolgov za »Popotnika« in »Slovenskega učitelja« je bil sprejet pred-

MENJALA BI SLUŽ. MESTO

na Blanci ob Savi z mestom ob progi Dobova—Zidani most, Ljubljana—Poljčane ali na dolenski progi. Dopisi na upravo »Učit. tovariša«.

log, da društvo zaprosi upravi obeh omenjenih pedagoških revij za točen seznam šol, ki še niso poravnale zaostalih dolgov. Seznama bo sta predložena sreskemu načelnstvu.

Za referenta Mladinske matice je bil izvoljen tov. Vidovič Ivan.

Sledilo je predavanje ravnatelja Državnega osrednjega zavoda za žensko domačo obrt g. Boža Račiča iz Ljubljane o temi »O domačih obrtih«. Predavatelj je v zanimivem in obširnem referatu seznanil zborovalce o postanku in razvoju vseh naših domačih obrti in o organizaciji in delovanju Državnega osrednjega zavoda v Ljubljani. Krasne izdelke v narodnem vezenju in čipke je predavatelj pokazal še s skioptičnimi slikami. Za izčrpano predavanje se je članstvo predavatelju toplo zahvalilo. Na predlog tov. Beblerja je sklenilo članstvo, da zaprosi društvo Drž. osrednji zavod za tri statve, na katerih se bodo tovariši(ce) učili tkanja.

Društvo se bo udeležilo v soboto, 11. marca, Učiteljskega tabora v Ljubljani.

Habič Anton, preds. Mlekuž Vlad., tajnik.

Novosti na knjižnem trgu

—k Vrata v svobodo. V dobrovoljski knjižnici, katere 1. zvezek je izdala »Sreska organizacija Jugoslavije v Ljubljani« je priobčeno ob priliki 20-letnice Jugoslavije nad vse aktualno delo Rajka Pavlina »Vrata v svobodo«. 20 let je že minilo od tistih slavnih trenutkov, ko so se naši dobrovoljci zmagovito vračali v svojo domovino, vračali s polno zavestjo, da so doprinesli največje žrtve za svobodo lastne domovine. Javnost je že skoraj povsem pozabila ogromne zasluge dobrovoljcev, položene na oltar domovine, zato je prav, da se ji osveži spomin. V uvodu te knjižice čitamo, da je dobrovoljec dolžan ne-sebično delati in se žrtvovati ne le v vojnem času, temveč tudi v miru v duhu dobrovoljske požrtvovalnosti. Zato izdajajo dobrovoljci knjižico »Vrata v svobodo«, katere namen je, da v poljubni propagandni obliki seznani svoje rojake s pravo, nepotvorbno zgodovino težkega dela in žrtv naših najodličnejših ljudi za ostvareitev svobodne, srečne in velike domovine Jugoslavije, osvetljuje pri tem posebno slovenski delež pri teh zmagovitih naporih — da bodo znali ceniti svobodo in darovane žrtve. — Knjižica je izšla v zelo veliki nakladi in zato je cena le 2 din, s poštnino 3 din. Delo, ki so ga naši dobrovoljci započeli s knjigo »Kladivarji Jugoslavije«, se bo nadaljevalo z Dobrovoljsko knjižnico. Priporočajte knjižico predvsem mladini, ki mora spoznati, da: Žrtev iz dobre volje je najmočnejša in najsvetejša!

—k Socialni problemi slovenske vasi. Socialno ekonomski institut v Ljubljani, ki izdaja revijo »Tehnika in gospodarstvo«, priznava zaradi razprav o najbolj perečih problemih Slovenije, je posvetil še posebno pozornost socialnim problemom slovenske vasi, ki jih obravnava v 2. in 3. številki zbirke študij. V 1. zvezku razpravlja dr. Ivo Pirce o »Asanaciji naselja« in pa o »Prehrani prebivalstva«. V 2. priobčuje Filip Uratnik referat »Poljedelsko delavstvo v Sloveniji« in Hrvoj Maister »Zaposelitev kmetijske prebivalstva«. V tej zbirki priobčenj referati so bili podani na kmetijski anketi, ki se je vršila v času od 29. maja do 3. junija 1938. v Ljubljani. Naglasiti je treba, da je v teh referatih zbrano nadvse dragoceno gradivo, ki osvetljuje slovensko vas z najrazličnejših vidikov njenih potreb in borb za obstanek. — Učiteljstvo, ki se prav v poslednjem času posveča z vso vnemo proučevanju našega podeželja, predvsem pa proučevanju razmer v katerih živi slovenska šolska mladina, bo našlo v novih dveh številkah »Zbirke študij« obilo dragocenega gradiva in tudi pripomočkov in napotkov pri svojem delu. Številčno obdelano in utemeljeno gradivo bo lahko marsikomu služilo pri novi anketi Učiteljskega pokreta. Cena 8 din vsakemu nad 120 strani obsegajočemu zvezku je tako minimalna, da jo bo zmogel vsakdo.

—k Victor Hugi: Izbor proze. Strani 100. Priredila S. Exel. Založila Knjižna založba tiskarne Merkur v Ljubljani. 10. zvezek »Male knjižnice«. Cena broš. 15 din, vez. 20 din. Prejeli smo deseti zvezek zbirke »Mala knjižnica«, ki je s tem končala prvo serijo. Iz te zbirke pripovednih spisov velikega francoskega pesnika Hugoja, ki jo je priredila prof. S. Exel in jo opremila tudi z uvodom in potrebnimi pripombami, stopa pred nas resnično velik predstavnik velikega naroda. — Izbor obsega 7 stvari in značilnih odlomkov: Pariz, Leto 1832., vrnitev, Pot navzdol, Mačke zaslišujejo miši, Temnica, Mali Gavroche. — »Mala knjižnica« je izdala že devet različnih leposlovnih in eno prirodoslovno knjigo. Vsak zvezek je samostojen in skrbno opremljen. — Ilustrirana in s skicami opremljena je izšla dr. B. Škerlja antropološka razprava »Človek« (nastanek in razvoj človeških ras). Cena zbirke 10 broš. zvezkov 120 din, vez. 180 din.

Tudi za učiteljstvo je

Zadruga državnih uslužbencev

za nabavo potrebščin v Ljubljani, (Nabavljalna zadruga) Vodnikov trg št. 5

Stanovska dolžnost vsega zavednega učitelstva bi morala biti, da se včlani v to zadrugo in da kupuje v njej svoje potrebščine. Delež po din 100—, vpisnina din 5—. Blago prvovrstno, postrežba točna, cene konkurenčne, ob koncu leta ristorno. — Vpišite se takoj! — Telefon št. 44-21